

Реферат на тему: "Поетика Віри Китайгородської (Кваліфікаційна робота)"

Віра Китайгородська

Поетика

Віри Китайгородської

(Кваліфікаційна робота)

Природа настроює милозвучну струну, яка лунатиме читачеві словом — "скрипкою".

Зачекай мене у цьому літі,
Я ще не збрала всі слова,
Ще мої слова на ясен — вітті,
Ще мої рядки — густа трава.
Чи знайду я те, чого шукаю,
Чи пізнаю тут, на бистрині ?
Хай воно й під вечір засвітає,
Коли ти світитимеш мені (1,6).

Джерелом творчості для поета є природа, яка дарує слова із "ясен — світ", з "густої трави", та ще почуття кохання "свідчить" на віршовані рядки. Тоді з — під пера виходять твори, які мають заспокійливу дію або примушують возвеличитися, стати людиною.

З великою ніжністю і любов'ю В.Китайгородська пише про своє рідне село Нагоряни. У "Виноградній колисці" цикл поезій, який так і зветься "Нагоряни". Тут майже у двадцяти творах авторка оспівує свою малу батьківщину, зображує радощі й горе односельчан. "Важко втриматися від спокуси, щоб не порівняти кращі твори молоді поетеси з рушниками її землячок — наддністрянських вишивальниць"(10,122) — слушно підкреслює М.Казарук у рецензії. Прикладом сказаного вище є вірш "У моему селі".

Тут бабусі — мов білі вишні,
А діди — молоді й чубаті,
У село на горбочок вийшли
Тай лишилися там стояти (1,19).

А далі поетеса продовжує тему війни, яка забрала найдорожчих людей у розквіті сил:

Парубками — у братським колі,
Ясенами — в далеких літі,
І Героями — в рідній школі,
І Зірками — у центрі світу(1,20).

Поезії В. Китайгородської часто нагадують народні пісні. Прикладом може бути вірш із розглядуваного циклу "Пісня для матері", написаний, як вказує сама авторка, за народними мотивами. У творі поєднана ніжність і любов до матері з сумом за минулими літами, які не вертаються з далекого вирію.

Поетеса розповідає, як мати на весні вийшла виглядати, чи не вертаються з вирію молоді літа:

Ой верталися, не сіли у дворі,
Тільки крилонька шуміли угорі.
А чи хату не впізнали, чи село,
Чи боялися натужити крило ? (1,16).

Мати просить: "Та сідайте, журавлята, у саду". Але "журавлята"— літа не слухають, високо пролітають над садом, подвір'ям, над засмученою жінкою.

Ой високо сива зграя проліта —
Не вертаються із вирію літа(1,17).

Ліричні героїні вірша "Виноградна колиска"(так названа збірка "не без конкретного образу: дбайливими рухами батька їх [Китайгородських — О.М.-С.] обійстя в Нагор'ях на Кельменеччині справді нагадує зелене, виноградом виткане шатро, а талановитою душею матусі вигаптувані вишиванки роблять його світлицею"(15,3.)) "здається, я малою не була" — згадує своє дитинство, яке промайнуло поміж "виноградів, високих козаків", що колихали її "на долонях". Але дитинство минуло, пройшли роки, з'явилося мале "виноградоволточко", яке нагадує авторці себе в дитинстві:

Мого дитинства виноградна вість
Простягнулась через літа до мене —
Під хатою задумано стоїть
Моє винограджаточко зелене (1,18).
З вірша "Лист від матері" звучить сумно:
Вернися, Віронько, до себе,
Давно ти дома не була,
Тобі дощу напиться треба
І надивитися села (1,18).

"Далі поетеса роз'яснює загадкову формулу "вернися до себе", — вернися в "дитинну простоту". Саме вернися, а не втечи, не заховайся від "буденних справ", "дрібниць". "Дитинна простота" тут — як прагнення духовної досконалості, безпосереднього і чистого самовираження.

М.Лазарук зазначає: "останні чотири рядки, наче писані іншою рукою, випадають із загальної оркестровки". Бо є навіщо вертатися до себе, якщо далі звучить таке, "не охолонь на білім світі, ти палко так знайшла (!) його. В житті найвище треба вміти у серці зберегти вогонь" (9,8). "Це вже давно відомі істини, що віджили себе в поезії" (10,12). Має рацію Лаза рук, але "давно відома істина" у вірші В. Катайгородської має своє обрамлення, якого не знайдеш ні в кого. На нашу думку, ці чотири останні рядки абсолютно для "рецензованої збірки". Бо зберегти у серці вогонь любові до

батьківщини, вміти поважати її і шанувати своїх земляків, по-справжньому радіти випадковій зустрічі з ними — це істина, яку, на жаль, пам'ятають усі, а часто і нехтують нею.

Глибокою інтимністю пройнята "Ідилія" В. Китайгородської:

Моя верба колише світ:

"Ой люлі, світочку зелений,"-

...

А я, а ти під небом цим —

щасливі, молоді крилаті.

Дзвінки краплиночки роси

удвох спинилися на хаті (1,22)

У рідній домівці ці завжди "щасливі, молоді, крилаті". Коли знаходилися далеко від хати, то стає милою навіть краплиночка роси.

В оригінальній і самобутньому циклі "Нагоряни" є фрагменти озвученого кіносценарію "З голосу війни", де дійовими особами виступають Мама, Дівчина, Зозулька, Вдова, Зима, Баба Уляна, Іванко, Місяць, Зірка і ін. Звучить тема війни, але голосом народної пісні:

Лиш місяць у хмарі

і голуби в парі,

а Іванку випікають

оченята карі.

А ромашка із любчиком

цілуються гірко

а Іванку під чубчиком

вирізають зірку.

Лиш завіє снігом,

завіє совою...

так вона і саме

дівкою — вдовою (1,24-25)

Поетеса порушує ряд болючих тем: прощання матері із сином ("Сину мій, сину, болю мій, болю") "Чорна похоронка", "Дівчина-вдова", надія на повернення любого та ін. У VI фрагменті авторка зображує жіночі "посидінки" на свято Меланії. На Західній Україні існує звичай, що в інсценізованому дійстві, що зветься "Меланкою", беруть участь лише переодягнені в різні образи чоловіки. Але ліричні героїні фрагменту змушені самі виводити слова колядки, бо чоловіки загинули на фронті. Від пережитих страждань у вдів "посивіли чорні пасма, як білина від роси."

"Баба Уляна (кажуть шептуха)" докладає зусиль, щоб по-своєму покарати ненависного ворога, "шепче до кожної квітки":

...

А щоб ви, вбивці, стали грибами,

а ви, кулі, — похоронами! (1,27)

У цьому ж циклі в Канадцях українського походження в музеї Ю.Федьковича" В. Китайгородська використовує образ журавлів як символ українських емігрантів. Як відомо увів його в українську літературу Б.Лепкий у вірші "Видиш, брате мій". Поетеса звертається до емігрантів, які покинули саме Буковину.

Микола Лазарук у рецензії на збірку "Виноградна колиска" вказує і на деякі "традиційні для дебютантів вади": "Канадцям..." не вистачає глибокого проникнення у трагедію, що спіткала людей, які назавше втратили батьківщину ("Якби знаття, що дома буде воля що Буковина — ніби в ружі цвіт, що буде стільки хліба й стільки поля, і що гуцула слухали світ"). Невже й справді тільки це вабить їх на втраченій батьківщині? Невже в цьому весь зміст трагедії? У даному разі поетеса на повідку в незвичайної теми, не пережитої у собі по справжньому" (10,123). На нашу думку, рецензент сконцентрував свою увагу на слабкому, другорядному щодо емоційності місці у творі. Загалом же, вірш пройнятий сумом, образ журавлів, підкреслює це: "Журавлики, журавлі, як без рідної землі?", "Журавлики журавлі, сиве пір'я на крилі..." (1,28). Авторка акцентує на монолозі емігрантів:

Не наша в тім, господарю, вина,
не гріло нас в далекім краю літо.
бо чужина — як мачуха зима (1,28)

Дуже важливу роль у цій поезії відіграє розділовий знак "!", який означає, що думка незавершена. Знак оклику підкреслює висловлення, а дві крапки ховають в собі продовження переліку "знаття":

Якби знаття, що дома буде воля,
що Буковина — ніби з ружі цвіт,
що буде стільки хліба й стільки поля,
і що гуцула служили світ!... (1,28)

Отже, не лише "це" вабить емігрантів на втраченій землі, зміст трагедії у тому, що на чужині жити важко, бо вона — "як мачуха-зима". Важко погодитись з Лазаруком, що тема "не пережита по-справжньому", адже для читача зрозуміло, що не лише "хліб і поле" викликає жаль за Буковиною.

З посеред тематичної різноманітності знаходимо твори інтимної лірики, в яких зображено розділене кохання, туга ліричного героя за своєю половиною і ін.

Все твоє — і понад все ще буде,
Всі припливи щастя і жалю,
Всі мої пожежі і остуди.
Не ділю, не правлю, — віддаю (2,49)

так, усе в житті жінка ділить із своїм "любим чоловіком". Коли йдеться про кохання, освіта, фах, як відомо, значення не мають (звичайно, якщо мається на увазі справжнє почуття). Згідна з цією думкою і авторка: "Я не поетеса — я твоя".

В іншому вірші В.Китайгородська зображує ліричну героїню, яка в розлуці з милим:
Я затужила за тобою,
як ружа, опадаю листям...

...

Я затужила до загину,
як осінь за дощем краплистим (1,46).

Жінка — як троянда але коли вона сумна, то нагадує поетесі "ружу, що опадає листям", бо "невладна над собою, сама така собі терниста".

Сучасна поетеса як жінка дає рецепт-пораду "Як стати щасливою". Перед віршем подає: "Не сотвори собі кумира"(святе письмо). А сотвори собі Його (Я)":

Жінко, не шукай собі роботи,
Ні забав, ні слави, ні царів,
Лиш того, хто дивиться навпроти,
І від спеки в серці загорів (2,50) —

ні веселі забави, ні слава — "жінка ласкава", ні царі — високопоставлені особи не принесуть жінці стільки щастя, скільки коханий чоловік зможе їй дати. Мало того, що кожаний, та ще кохаючий — "хто утратив розум чистий", "що в зимі шукає листя і морозу просить у вогню", "що не бачить: злива чи туман", "не чує: грім чи тиша", "що чатує подих твій, колише", тобто ладен піти на крайнощі заради тебе. Але щоб тривало Це до кінця життя, жінка повинна бути покірною. Ще одна умова (дуже важлива), щоб стати щасливою:

Не лови за слово, як за нитку,
Не питай, яка гірка вода,
не гортай набутку і нажитку,
Лиш цілуй печаті від сліда (2,51)

Дуже доречно зауважує поетеса, адже скільки жінок через свою прискіпливість до слів, через любов до "набутку і нажитку" втрачають спокій, сон, стають нервовими, чим дратують чоловіків і з чого починається сімейна розруха. Поетеса розуміє, що інколи промовчати в покорі моде далеко не кожна жінка, не кожна може "колінкувати, колоти собі коліна, не підводити з покорі голови", коли зневажають власне "я":

Може ся робота не під силу
Ні тобі, нікому ініде,
Але ти створи себе щасливу:
І молись, і німб його впаде (2,51).

Отож жінка повинна створити себе щасливою за будь-яких умов, щою "німб" нерозуміння впав і наступила гармонія.

До творів інтимно-пейзажної лірики віднесемо "Ясеню-ясеню", "Розвесніє-оселюсь у домі", "Місяць зірку здоганяв", "Розпатлана хмара". Через застосування уособлення вірші нагадують народну творчість — пісню, казку, які оповідають про щасливе кохання: "Ясен торкнеться світлого стану [зірничі]", "[місяць] нахилився над саму холодну воду, щоби зіроньока не плавала сама".

В. Китайгородська по-філософськи осмислює життя у своїх творах. Зозуля "переховує день у вік", і ровесники, які були "такі маленькі, як метелики у травні", "як мачкове зеренце" раптом зрозумілиплинність часу:

І пройшло немало часу...

Ми почули...,

Як відсьобується нитка

Тої дошової пряжі,

Що її одвічна жінка

обриває раз-у-раз (2,31)

"жінка" — це доля змотує рани у колобок. Пройде час, і зима, " що тримає срібний перстень у редці" пофарбує сивим димком скроні вже зрілої людини. У поезії "Цей чоловік шукає щось в саду" ліричний герой змирився з тим, що молоді літа залишилися позаду і він з покірністю і повагою прийняв удар від природи цілу скриню років:

До чоловіка підійшла зима,

І він поцілував її у руку (2,54)

Життєрадісний ліричний герой стверджує :

Людино, а щасливі ж ми !

Цілує нас у очі літо,

і голубим, квітчастим світом

хтось їде білими саньми (1,11)

Наче продовженням до цього сказаного є "Вірш без початку і кінця", в якому ліричний герой тішиться життям, навіть "хочеться вдихнути просто диму з листя". Хочеться напиться сваволі — весняної патоки згори", робити те, що хоче твій хороший настрій.

Вражає своєю правдивістю і актуальністю вірш про "Нардепів", в якому В.Китайгородська зобразила реально шлях народного обранця від "раба земного і Божого" до "дивного імені: Нардеп". І якби не зашкарубли свого часу "молоді ведмежі шкури", то може б "сини свого народу" не кидали "своєму роду в нагороду" лише, на жаль, "на сіль і хліб" і не завжди тих, хто допоміг вдертися вгору, лише "мурашиним вертопом", над яким можна знущатися досхочу:

Вони — раби земні і Божі,

тримають вас, колишуть вас,

І ви на них обличчам схожі,

Поки прийде прощання час.

А він приходить. І за мури,

За терикони кам'яні,

За молоді ведмежі шкури

несе вас вгору від рідні.

І ви — сини свого народу,

І дар приймаючи Олімп,

Своєму роду в нагороду

Кидаєте на сіль і хліб.

І городо дивитися звідти

На мурашиний наш вертеп,

Немов чужі собачі діти,
Із дивним іменем: нардеп (2,45)

Хотілося б мабуть всьому народові, щоб більшість тих "собачих дітей" перестали готрити свої гнилі зуб об старждання народу, його безправ'я, а взялися до роботи, подумали, чому і для чого носять звання народного депутата, та щоб пам'ятали, що терпіння, як палиця, має два кінці: початок і кінець, останній край може стати кривавим, якщо не відбудеться жодних змін у кращий бік. Бо народу вже напекло по самі вінці чекання кращого.

У вірші "До совітсті" поетеса частково знаходить пояснення сучасного стану суспільства:

Ми — мудреці й сліпці,
Ми — красномовні мери,
Палачем у папірці
Чорної атмосфери.
Мокрою тьма пливе,
Точиться наче вина.
Каїн іще живе.
І має між нами сина.

Наступить час, коли зникне тьма, коли зникне сліпота байдужості, і у світлі правди побачимо каїнів та зможемо покарати їх за вчинений злочин.

В. Китайгородська присвячує свої твори братам і сестрам по перу: Марії Матіос — "Мавка засипає", Василеві Герасим'юку — "Квіти відходять і гаснуть", Володимирові Івасюку — "Весна бере щовків на ризи", Іванові Миколайчуку — "Соловейку-півничку", Василеві Стусу — "запалю тобі, мій ладо", Тарасу Мельничуку — "Реквієм", М.Ткачу — "Приморозки, приморозки білі", Віктору Кушніру — "А у наших Нарогянах" та майстрові художньої української вишивки Ксенії Колотило — "Світає сей нічний пейзаж", в якому, неначе устами емігрантки, закликає: "не забувайте Україну", "Журавлинка-журавлі".

Як бачимо, ідейно-тематична палітра творчості В.Китайгородської надзвичайно різноманітна. Будь-який читач має змогу віднайти саме ті рядки, котрі прийдуться йому до душі, котрі підтримають у важкі хвилини, стануть розрадою і порадою.

Висновки.

Ознайомлення із поетичними творами зі збірок "Виноградна колиска" (1986) та "сонце вночі" (1995) української поетеси В.Китайгородської та перегляд рецензій та літературно-критичних статей дозволяє робити деякі висновки.

Різнманітні за своїм змістом та ідейною спрямованістю вірші В.Китайгородської торкаються важливих проблем нашого часу. Вона по-своєму шукає відповіді на нелегкі питання сьогодення, людського буття.

Природа врізаних аспектах, відповідальність життя за свої твори, джерело творчості, буковинське село, філософія буття — коло проблем, які хвилюють письменницю.

Природа в різних аспектах, поет і поезія, рідна Буковина, філософія буття, людські стосунки, людина і почуття ось коло проблем, які хвилюють поетесу.

Творча палітра поетеси сучасниці доволі багата. В. Китайгородська і наполегливо шукає такі форми, які найточніше відтворили б її творчий задум. Всі свої думки, настрої, почуття поетеса втілює в найрізноманітніших обрядах та картинах, вдаючись при цьому до використання різних засобів художньої образності.

Мова нашої письменниці точна, цікава, багата, різноманітна, бо застосовує різні пласти української лексики діалектизми, елементи розмовної мови, застарілі слова. Поезія густо насичена тропами (епітети, порівняння, персоніфікація, синекдоха, гіпербола, літота, символи), які точно й виразно у повній взаємодії працюють на зміст. Ефективність їх посилюється ще й структурними особливостями-ритмом, римою.

Досить часто для створення виразнішої, а то й емоційної картини, авторка вдається до поєднання різних засобів: порівнянь, епітетів, уособлень, метафор, повторів, багатосполучникові. Та, одночасно, вона не зловживає ними, не перенасичує твори метафорними образами.

Поезія багата на різні віршовані розміри. Із двоскладових стоп поетеса найчастіше застосовує хорей, із трискладових-дактиль.

У творах наявний широкий діапазон строфічної будови.. Вдається письменниця і до написання верлібра.

Основні положення роботи можна використати у шкільній практиці (на уроках літературного краєзнавства).

Віра Миколаївна Китайгородська народилася 5 грудня 1961 року в селі Нагор'ях Кельменецького району Чернівецької області. Після закінчення Кальменецької середньої школи вступила до Чернівецького державного університету на філологічний факультет (1979). Після закінчення вузу – на журналістській роботі: працювала кореспондентом, редактором газети "Будівельник". Сьогодні — головний редактор газети "Буковинське віче". Член спілки письменників України.

Вірші почала писати ще з десяти років. Ще будучи ученицею, залучалась до участі в роботі республіканських семінарів початкуючих поетів. Вже тоді авторитетне журі схвально відгукувалось про її вірші. Друкувалась поетеса в журналах "Дніпро", "Жовтень" (тепер "Дзвін"), "Ранок", альманасі "Вітрила 81", збірниках "Дзвінке джерело", "Відлуння", "буковинському журналі", газеті "буковинське віче" та інших виданнях.

У 1986 році В. Китайгородська видає збірку "Виноградна колиска", яку добре сприйняв читач. Василь Фальварочний в попередньому слові до дебютної збірки автора оцінює її доробок і зазначає, що молода поетеса вміє "чарувати й зачаровуватися, письмо її прозоро-чисте, дзвінке, тремтливе" (1,3). Наводить Фольварочний цитату з відгуку відомого критика, Люди Федоровської: "у віршах Китайгородської живе і відчуття навколишньої краси, і духовна розчинність у ній – аж до спільності долі людини й природи, і потреба у щасті, а відтак – і воля до нього. Отож є і суспільно вагомий зміст, її поезія сприймається як світлий гімн душевному здоров'ю, природно-

здоровим засадам буття" (1,4).

У журналі "Жовтень" (1988, №5) М. Лазарук вміщує рецензію на книгу і зазначає, що "збірка вирізняється від дебютантів останніх літ. І не тому, що без роздумувань відкинула самоцільне експериментаторство, а за зразок взяла собі народну пісню. Вона вчиться у неї не лише простоти і доступності форми, а й глибини змісту. Цього не можна не побачити й не відзначити" (11,121).

Вказує Лазарук і на деякі, як на його думку, вади: "У віршах "Непочатий край", "Корінь стукає у скелю", "Трава", "Канадці українського походження у музеї Ю. Федьковича", "Ця гілка нині одцвіте"... проступає нарочита однозначність. Тут поетеса начебто співає своїм голосом, але під якийсь владний супровід ("Навчи мене свого тепла, своєї мови і любові, щоб я тим цвітом зацвіла, як не у дереві - то у слові")" (11,122). Проте це думка Лазарука, а читач може підтримати чи заперечити її.

У 1995 році виходить друга збірка В. Китайгородської "Сонце вночі", про яку Тарас Шевчук сказав: "не версифікаторські забавки і штукарство, а розмаїта, потужна метафоричність, багатозначуща символіка пронизують усю збірку, органічно поєднуються. Це не скопійований, а витворений оригінальною уявою і самобутнім талантом світ" (19,2).

В обох збірках арсенал виражених засобів розмаїтий, невичерпний, непогамовний, різнобарвна і мовно-стилістична стихія. У більшості віршів простежується фольклорний струмінь, який впливає з народно-поетичного мислення, глибокої обізнаності з прадавніми традиціями чарівного буковинського краю .

Усім відомо, що жодна наука не зможе так точно вплинути на почуття людини, як мистецтво. Воно спроможне на все: зробити нас щасливими, уподібнити до птахів чи квітів, вселити віру в добро і прощення, розбити нас вщент, до самозречення, пробудити совість, наштовхнути на роздуми, примусити дивитися на світ іншими очима, навчити любити і ненавидіти, жаліти і бути нещадними... таку силу має й поезія Віри Китайгородської. Емоційна насиченість її творів, багатство образного мислення говорить про яскравий самобутній талант поетеси.

Мета нашої роботи - розглянути поетику В. Китайгородської у плані лексики художніх творів, використання тропів, звукопису, синтаксичної будови та особливостей віршування.

Робота складається зі вступу, двох розділів та списку використаної літератури.

Розділ I

Художні особливості поезії В. Китайгородської.

Крім своїх ідейних якостей, твір повинен справляти і естетичне враження. Саме тому однією з умов цінності твору є його художність. Багатство, краса, доступність і зрозумілість мови - основна умова, що дає творові право називатись художнім. Від того, які слова віднайде автор, залежить те, як сприйме його твір читач, як зрозуміє, чи перейметься його думками і почуттями, чи схвилює його той чи інший образ, картина. А основне творче завдання митця - викликати почуття, проникнути в серце читача. Художня мова і є тим чинником, який пробуджує емоції.

Віра Китайгородська використовує такі поетичні засоби, як тропи. Щоб підкреслити певну властивість чи рису зображувального об'єкта, широко використовуються епітети: " перша осінь... затаєнна і пінна", "друга осінь... кпиниста, затруєна, солонна", "я... надхмарна, молода, писана і ліплена чугайстром", "смуток перламутровий над Крутами", "думка земна" (тобто свіжа, нова, довгождана, як весна), " осінь терпка, палюча, перелітна", "листки, настояні на сонці".

Художники письменники споглядають середовище, що їх оточує, але бачить красу, помічають різноманітні особливості по своєму. Для того, щоб читач побачив саме те, що бачить автор, поетові доводиться вдаватися до порівняння, тобто "до пояснення одного предмета або явища за допомогою іншого, подібного до нього, в якому потрібна авторові риса виступає дуже яскраво" (12,327).

Збірка "Виноградна колиска" починається поезією "Пердмова", в якій Китайгородська використовує так зване заперечне порівняння:

Як не будуть ці слова квітками,
Як не будуть морем і крильми,
Як не будуть полем і жінками -
Не прийми їх, земле, не прийми (1,5)

Помічаємо, що поетеса виражає порівняння орудним відмінком іменник. Цей прийом зустрічаємо і в інших віршах: "Стане серце полем дивини" (1,12), "Знов красівороном-птахом під хати жовтень прилетів"(1,18).

І русалкою рудою,
І царівною лісною
Повертатиму до тебе,
Як зозуля до весни (1,51).

Бачимо, що поетеса в цьому вірші паралельно вживає форму орудного відмінка та користується порівняльним сполучником як. дане поєднання використовується для підкреслення почуттів, експресивності виразу.

Аналіз обох збірок поетеси показує, що книжка "Сонце вночі" і кількісно і якісно багатша на порівняння; вони вдаліші лаконічніші насиченіші:

Стою освітлена, як день,
Як молода перед вінчанням.

.....

Іду захмарена, як ніч,
Тремка, як паморозі нитка (2,24).

Тема цього вірша - філософська: погляд поета на час. Простежуємо розвиток ліричного героя у творі. На початку вірша - він сміливий, не боїться плину часу, радіє, що це поняття динамічне, "стою освітлена, як день". Але в кінці вірша, після деяких роздумів, бачимо гріке усвідомлення героїв плину часу, який призводить до старості, загибелі, зникнення із землі пам'яті... І це розуміння еволюції героя отримуємо через порівняння. До того ж пара слів "стою освітлена" - "іду захмарена" є контекстуальними антонімами.

У вірші "Я сама прекрасна, як Венера" зустрічаємо порівняння:

Відмикаю душу, ніби двері,

Для гостей – для бідних і святих (2,29)

Саме цим видом тропа ліричний герой, за яким усвідомлюємо саму авторку, стверджує якою повинна бути душа поета – широкою, відкритою, привітною, щоб читачеві кортіло зайти у ті прочинені "двері" – поезії.

У вірші, із цієї ж збірки, "Ровесникам" Китайгородська використовує розгорнуте порівняння:

Ми були такі маленькі,

Як метелики у травні,

Ми були такі легенькі,

Як мачкове зеренце (2,31). –

порівняння застосоване, на нашу думку, з метою передачі теплоти уставленні до минулого. Це засвідчує ще й пестлива форма слів маленькі, легенькі, мачкове, зеренце (позначені суфікси мають зменшено-пестливу семантику).

Також фіксуємо порівняння у формі називного відмінка іменника у вірші "Я прокинувся в старості, як вуйна".

Я прокинувся в старості, як вуйна,

Я прокинувся людяна ріка (2,56)

Інколи порівняння є недостатнім для розкриття чи змалювання певного образу. Тоді письменники вдаються до такого тропу як метафора, що дає змогу розкривати сутність одних явищ та предметів через інші за схожістю чи контрастністю.

У своїх віршах поетеса найчастіше розглядає тему природи. Тому найвдаліші, найкрасивіші метафори помічаємо у цих творах. Ось як змальовує авторка пейзаж:

Хто вигадав, що дике сіно !

Як рання повінь потекла

хатам і вишням по коліна,

пахке, парне, як молоко (1,11)

Ще метафори на позначення природи: "достигає ластівками небо", "На Шляху Чумацьким сивий кінь / визбирав у гриву зоряниці" та ін.

Перший дощ учив співати

срібну скрипку у мені (1,33) –

так висловлюється поетеса, називаючи свій дар сприймати поетично світ "срібною скрипкою", підкреслюючи, що "перший дощ учив співати", тобто природа є джерелом і поштовхом до творення віршів.

Збірка "Сонце в ночі", як уже зазначалось, багатша від "Виноградної колиски" не лише порівняннями, а й метафорами. У першій їх більше і кількісно, і якісно. У циклі "Злітніх офортів" зустрічаємо таку метафору:

Гай у поле! Будем пасти літо,

Будем літо гріти у гнізді (2,32)

У цих рядках відчувається заклик: люди! Милуйтеся природою, любіть її. Приносьте

і лелійте літнє тепло у своєму "гнізді" – домівці.

У цій же збірці авторка описує осінь:

Роздягались з жару ясени

До листка, до пагона, до гілки (2,34)...

чи

І [осінь] скраєчка поцілує вікна,

Де спинитись має на нічліг.

І терпка, палюча, перелітна

Босою загубить слід у сніг (2,38) –

метафора підібрана для опису перехідного періоду в природі між осінню та зимою.

"Ряст мене підтоплює під груші" – в уяві поетеси асоціюється плин часу. роки минають, і одного разу людина ставить собі запитання: "А чи топтатиму ряст наступного року; тобто чи доживе до наступної пори року, місяця, тижня, дня. Вислів "під груди" пов'язаний з деякими поглядами людей щодо місцезнаходження в організмі людини душі. Багато книг, легенд стверджують, що вона розміщена в тілі людини у грудях, у серці.

На цю ж тему (часу) написаний вірш "цей чоловік шукає щось в саду". Показуючи примирення похилої людини зі своїм віком (адже нічого неможливо змінити), поетеса промовляє:

До чоловіка прийшла зима,

І він поцілував її у руку (2,54).

Дуже цікавим є вірш "Листя осипається з небес". Його ми віднесли до теми "Поет і поезія", уточнили, що в творі йдеться про творчу спадщину митця. В. Китайгородська використовує такий ряд слів: "віно, вікна, віко, потім – жито". Кожне слово має своє додаткове, метафоричне значення. Ми вважаємо, що "віно" – дар, даний поетові від природи, "вікна" – поезії, через призму яких читач відшукує істину життя, красу природи та інші якості, описані у творах; "віко" – символізує біологічну смерть митця; "жито" – те що залишається після смерті письменника що живить почуття, думки читача, що приносить користь для душі, настрою тощо.

З усіх видів творі В. Китайгородська найчастіше використовує такі види метафори, як уособлення та персоніфікацію. Це робить поезії, особливо римовані, схожими до народних пісень, надає творам казковості. Прикладом цього є вірші "Яблуня", "Будуть яблука ніч-циганку", "Соняшники", "Маленька трагедія", "заспівай, же осене", "Літо", "До перевізника", "Сьогодні ясен – молодий диригенд оркестру", " Місяць зірку здоганяв Чумацьким Шляхом", "Квіти відходять і гаснуть", "Тамарі", "Перейшли дощі і не стояли", "Напередодні" та ін.

Він [сніг] повисвітлював сади,

І підрум'янив горобину,

І притулив собі сліди (2,20)

Таку картину зимового пейзажу малює поетеса, використовуючи уособлення.

У вірші "Літо" рядки хоч і не римуються, але, нагадують нам народну пісню чи

діалог з природою:

Виріс любисток вищий від мене
мальва пришпилила йому весільну квітку,
і він ось-ось готовий поклонитися,
як парубок своїй нареченій.
Соняшник теж вищий від мене,
обіцяє світити мені на вікна й вночі,
аби більше про нього думати,
аби не забути про нього й зимою (1,43)

Вірш "Напівбілі рядки на городі" можна назвати віршем – уособленням. Даний вид тропа поетеса використовує для підкреслення різноманітності живого світу "на городі", для привертання уваги читача на різнобарвності, яка домінує влітку у природі:

Петрів батіг підганяє джмелів на медунку,
медунка збирає на сонці солодку піну,
за дзвеніли дзвони в цілунку,
вихлопнуло із покосів сіно (1,29)

У вірші "Народження" спостерігаємо процес появи на світ ліричного твору. Китайгородська з допомогою уособлення наблизила свою розповідь до казки:

Думки дві
на шпачах бються
то весела стане вище
і сумну засліпить блиском,
то сумна затьмарить першу,
надриваючись сама...
Довго так вони змагались.
І знесилені та горді
Не покинули двобою,
Аж поки проткнули лезом одну і упали.
А на їхнім руйновищі
Ворухнулось щось живе (1,4)

Фіксуємо уособлення та персоніфікацію у таких висловах: "дзенькнула зірка у браму", "Україна крила підняла", тихий вечір у траві бере собі весну у жони", "зима загібає жар руками", "стоїть весна роздута в кожусі", "весняна примха пускає на морозі квіти", "тернота лісова плете вінчики", "осінь вересень із гаю не пустив", "в пітьмі пливе душа моя і сміх мені ладнає грати", "на вишняку листки збираються у зграю і через літо відлітають", "час умів квітки писати серед гаю, кукурудзі мив росою коси, умів дощем сміятися у осінь, міняти на деревах кольори", "купала ніг моє село у м'яті, вітри зливали роси на дахах", "колише перепел рідню" та інші, не менш цікаві та оригінальні за змістом та будовою.

Для підкреслення якоїсь ознаки, надання зображуваному виняткової виразності, з метою виявлення емоційності, загостреності, захоплення поетеса використовує

гіпербулу.

Наприклад:

і квіти, як непрошені зухвальці
каїнну площу випили до дна (1,7)

У вірші "Хто вигадав, що дике сіно" поетеса дуже емоційно описує захоплення природою ліричної героїні:

І ні кінця мені, ні краю
у цій траві у цій воді (1,11)

У вірші "Антифрески" для підкреслення різноманітності, бурхливості зелені поетеса каже:

Забризкала півнеба матіола —
І другу половину дістає (2,21)
чи у цьому ж вірші:

Уже зірвала береги люцерна
І поминула Тихий океан (2,21)

У збірці "Сонце вночі" знаходимо ще два вірші "Мамі" та "До життя", — в яких слово океан служить гіперболізуючим засобом:

Там стоїть моя тендітна мама,
А за нею – цвіту океан (2,18)
О, я була сама
Радості океаном (2,30)

В. Китайгородська використовує також протилежний гіперболі вид тропу – літоту, як засіб вияву ніжності й любові. У зв'язку з цим фіксуємо такі слова: "пелюсточки", "краплиночки", "серденько", "Іванко", "любчик", "мачкове зеренце", "маленькі", "легенькі", "виноградияточко" "пташиняточко". Бачимо, що літота виражається на морфемному рівні мови, тобто з допомогою зменшено-пестливих суфіксів —еньк-, —есеньк-, —очк-, —к-, —чик-, —ену-. А у словах пташеняточко, винограденяточко, навіть помічаємо особливі суфікси —точк-, які надають слову особливої експресії.

У вірші "Вони — раби земні і Божі" авторка веде мову про "Нардепе", а саме про його шлях "раба земного й Божого" до "Олімпу". Коли депутат у "дар прийме Олімп", він починає гордо і зверхньо дивитися на свій "рід", тобто народ ("своєму роду в нагороду кидає на сіль і хліб"). В. Китайгородська використовує літоту "мурашиний вертет" з метою підкреслення різниці, яка виникає між "Нардепом" і народом

Використовуючи один із засобів увиразнення поетичного мовлення, заснований на кількісному зіставленні предметів та явищ, — синекдоху, авторка у вірші "Колядка для моїх земляків" говорить про всіх жителів краю як про одне ціле, неподільне, називає одним словом – "Буковина".

Розвидняється ніч, нахиляється світ,
Пригортає мою Буковину (2,7).

У вірші "Гостини" Китайгородська вдається до заміни множини однинною з метою підкреслення того, що пісня легкоспівається, запам'ятовується, увага швидко

переключається зі сприйняття одних образів пісні до інших наступного твору. Пісень в українського народу багато, тому "марсіяни" мають що "переймати":

Щиру пісню перейняти
в любки на весіллю (1,15).

До ідентичного (попередньому) прийому вдається поетеса у вірші "Втішна думко":

Втішна думко, не ховайся
За сумну похилу іву,
Я тебе в саду веснянім
Посадила при дощі (2,35).

Звичайно ж, лірична героїня "садила" не одну думку, а цілий задум якогось твору чи теми.

У цьому ж вірші зустрічаємо вираз "умивайся цвітом, / Сим пелюстям білим". Слово пелюстям, на нашу думку, утворене за аналогією до слова цвітом саме у вживанні категорії числа. І одне, і друге називають збірне поняття.

Цікавим також є слово бджолиння, яке означає збірне поняття бджоли:

Ця гілка нині одцвіте,
А я не вмію малювати
Оте бджолиння золоте,
Що вийшло вишні цілувати (1,34).

З погляду лексики слово бджолиння, як і пелюстя, можемо назвати авторським неологізмом.

Знаходимо у творах В. Китайгородської і символ – "умовне означення якогось явища або поняття іншим на основі подібності з метою стисло і яскраво передати певну ідею" (12,381). У вірші "Не стало чогось" йде мова про осінь. Саме вона у творі символізує відліт "журавлів" – років:

Чиїсь роки збиралися у зграю,
І не хотіли, та прийшла пора (1,40).

"Свіча" у вірші "Се вже та пора" символізує незворотній плин часу:

І прозору льодяну свічу
Нам уже ніколи не тримати (2,40).

Чорний колір у циклі "Фрагменти озвученого кіносценарію" "З голосу війни", як і в народній творчості, означає журбу, горе, нещастя. Поетеса називає вибух "чорним", бо він приносить смерть, сльози.

Лиш скрипнула хвіртка,
Як чорна ворона...
У білої тітки –
Чорна похоронка (1,24).

У вірші "Канадці українського походження в музеї Ю. Федьковича" В. Китайгородська використовує символ, створений Богданом Лепким (вірш "Чуєш, брате мій"), журавлі. Він означає українських емігрантів:

Журавлики, журавлі,

де літали ви малі,
та од рідної землі,
сиве пір'я на крилі (1,270).

Поетеса вдається і до своєрідних художніх засобів, зокрема до алітерації. "Найдовший день. Найменша ніч мізерна". Часте використання у побудові слів літери н підкреслює чергування дня і ночі; ці приголосні звучать, наче стрілки годинника, що відбивають секунди, хвилини, години.

Мені так за голосом тим банно,
дощ іде на нього, не стає.
Може, то переказала мама,
Що вже літо кінчилось моє (1,22) —

бачимо, що часте вживання літери о (асонанс) надає віршеві сумного звучання.

Часте повторення літер і та а у вірші емоційно впливає на читача, підкреслює біль при виконанні жакливі дії:

Лиш місяць у хмарі
і голуби у парі,
а Іванку випікають
оченята карі (1,24).

Для того, щоб виділити щось важливе в зображуваному предметі, письменники не тільки добирають відповідні слова, а й певним чином сполучають їх у реченнях, використовуючи різні засоби поетичного синтаксису.

Для надання вислову нового відтінку автор використовує засіб перестановки слів у реченні. Це також сприяє їх увиразненню. Така фігура поетичного синтаксису називається інверсією

Думки дві НА шпагах б'ються (1,14).

Зміна місць підмета і присудка використовується для підкреслення, виділення нового слова, на яке падає логічний наголос: "умивався перший вітер", "змарніла осінь від розлук", "з них тане крига", "перейшли дощі і не стояли", та ін.

В іншому випадку порушення порядку слів виявляється в тому, що означення стоїть після означуваного слова "пороша біла", "мед троїстий", "ангелятко біле, Боже", "раби земні і божі", "терикони кам'яні", "веселки небі голосні", травицю молоду" та інше.

Дуже часто, щоб передати схвильованість мови, звернути свідомість читача на роздуми, підкреслити сум глибину думки, поетеса вдається до пропусків у реченні словосполучень, зрозумілих з тексту, а також до обривів фрази. Наявність даної стилістичної фігури свідчить про глибоке внутрішнє хвилювання героя. Зокрема у вірші, присвяченому Володимирові Івасюкові:

Тули до уст цілуй ці струни,
Цю горду лінію небес (2,42).

У вірші, присвяченому Івану Миколайчуку, авторка ставить три крапки під якими ми розуміємо усі принади життя:

Найнатішиться долею,

Намилується цвітом,
Накпається полем (2,47)...

Обрив у вірші "Реквієм", присвяченому Тарасові Мельничуку, підкреслює біль втрати поета:

Його вберуть у терни, у вінки,
Позліткою притрусять збоку рану (2,58)...

У вірші "Солдатський лист" читаємо:

Не дописав, — готуюсь знов до бою,
а за плечима спалені мости (1,10)...

обрив у даному випадку означає, що "за плечима" солдата не лише "спалені мости" а й підірвані та вбиті вороги, допомога пораненим товаришам тощо.

І ні кінця мені, ні краю
у цій траві, у цій воді... (1,11) -

пише Віра Китайгородська у вірші "Хто вигадав, що дике сіно", маючи на увазі не лише траву "воду" але усю природу загалом, що навіває прекрасні думки, стає джерелом творчості у різних сферах мистецтва.

Незавершеність опису подій у вірші "Фрагменти озвученого фільму"... вказує на гіркоту та великий сум події:

Лиш скрипнула хвіртка,
як чорна воронка...
У білої тітки -
чорна похоронка (1,24).

У третьому вірші цього циклу наскрізно виступає тема суму, бо гине молодий хлопець "Іванко", йде в небуття. В останній строфі незавершеність думки спонукає читача до уявлення подальшої долі "дівки-вдови"; вона, мабуть, буде сумною:

Лиш завіє снігом,
завіє совою...
Так вона і стане
дівкою-вдовою (1,25)...

У збірці "Виноградна колиска" в останньому вірші фіксуємо обрив, адже речення можна продовжувати і продовжувати, бо природа багатогранна:

Десь я маю тут скінчитись:
край дороги, край любові,
покінець густого жита,
на окраєні дощу (1,50)...

досить часто для виділення потрібного слова або виразу, для підкреслення його важливості В. Китайгородська використовує повтори одного і того ж слова, морфemi чи близьких за значенням слів:

Десь я маю тут лишитись:
на півподиху, півслові,
у дзвіночки перелита,

перешептана хвощу,
перенесена бджолою,
пересипана грозою,
перестелена вітрами,
переказана людьми. (1,51)

Вживання повторів часто робить твори нашої авторки схожими до народних пісень.

Наприклад:

Сину мій, сину,
болю мій, болю (1,24)
Зозулько, зозулько,
що ти змене чуєш (1,24)⁷
Журавлики, журавлі,
де літали, ви, малі (1,27)?
Приморозки, приморозки білі,
приморозки стеляться селом (1,18).

Повтор з метою підкреслення ознак слави, які є оманливими, негативними використаний у вірші "Слава - ся жінка ласкава":

Слава - ся жінка ласкава:
Ось - її груди високі,
Ось - її крила широкі,
Ось - її слів діадеми,
Ось - її довгі цілунки,
Ось - її пишні Едеми...
Ось - її мить і часинка,
Грудка глибокого глею.
Слава - невінчана жінка.
Ти - не набудешся з нею (2,59).

Дуже часто у творах поетеси слова, словосполучення чи речення повторюються на початку речення або віршованого рядка чи строфи - це анафора, яка використовується для виділення певних слів та надання віршові емоційного забарвлення та виразності:

Воно ["біле полотно снігу"] царівні - на весільні ризи,
Воно прощачці на тонкі торби,
Воно голубці - на подвір'я сизе,
Воно - туман забудку на гриби (1,11),
або
А мені задумою - до серця.
А мені за словом - йти у люди.
А мені за голосом - до моря.
А мені за правдою - до Правди, —
лише вона в посуху не міліє (2,9).

Анафоричними повторами починаються деякі строфи ліричного вірша. Це дає

можливість підкреслити, виділити основну думку. Наприклад у "Вірші без початку й кінця" саме з топомого повтору слова "хочеться" на початку строфи плюс три крапки, що означають продовження думки, надає творові нескінченності, що відповідає назві:

... Хочеться вдихнути просто диму
З листя що було моїм плащем.
Хочеться зайти в бентежну глину
Може майстром, може, лиш дощем.

...

Хочеться втопити млосні ліки
У солодку лоскитну ріку.
І закрити у траві повіки
Серед світу - на мурашнику (2,42)...

Зустрічаємо анафору і у віршах "Груша", "Хтось підпалив осінню сивизну", "Прощальна", "Не стало чогось", "Маленька трагедія", "До перевізника", "Заспівай же осене", "Передмова" та ін.

Заспівай же, осене, пора,
музику записано для тебе,
достигає ластівками небо,
кожна - струни променя ігра.
Заспівай же, осене, тебе
жде давно сюїта ця прощальна,
ластівка, як сі мінор, печальна
замикає небо голубе (1,43).

Зустрічається також так звана кільцева анафора, коли якась фраза повторюється на початку та вкінці строфи, як, наприклад, у вірші "Збираю сум":

Збираю сум.
На вишняку
листки збираються у зграю
і через літо відлітають.
Збираю сум на вишняку.
Збираю промені
Снопи
стоять як мудрі дідугани,
а голос, той віки не в'яне.
Збираю промені в снопи (1,6)

Експресивнішим, емоційно насиченішим робить твір така стилістична фігура як градація. У творах В. Китайгородської знаходимо антиклімакс - вид градації, — в якому слова і вирази розташовуються у спадаючому щодо інтонації і змісту порядку. У вірші "Листя осипається з небес" перелік, про який ми уже згадували. "Віно, вікна, віко, потім - жито" (2,60) має спадаюче з кожним словом значення.

Теж явище поетичного синтаксису зустрічаємо і в творі "Я була солодка, як

медунка":

Та дорога вужчає моя.
Он стає із неї – стежка пасмо,
Нитка вовни, нитка прядівна,
Промінь, подих, волосина ясна
З гриви від летючого коня (2,16)

"Багатосполучниковість" або полісиндетон (гр., рову – багато, syndeton – зв'язне) – одна з фігур поетичної мови яка полягає у повторенні однакових сполучників. Цим письменник досягає уповільнення розповіді, більшого її розчленування і разом з тим посилює відчуття зв'язку між словами чи групами слів, що з'єднані сполучниками. Іноді багатосполучниковість – засіб посилення ліричності й наспівності або показу роздумів автора (12,41). Зустрічаємо багатосполучниковість і у творах Китайгородської:

І розпікає обрій дальній,
І пригріває руки нам.
І всій процесії прощальній привільно тільки цвіркунам (2,37),
чи
І Явдоха міряє парчу,
І з-під криги досягає шати.
І прозору льодяну свічу
Нам уже ніколи не тримати (2,40).

Для підкреслення важливості слів виділення їх, зосередження уваги читача на явищах природи, спотворених людиною також допомагає полісиндетон:

Згиналася і корчилась трава,
і тріскало на вогнищі насіння,
і почорніла сива голова,
і стала вже скорботна не осіння (1,38).

Повторення єднального сполучника і надає розповіді виразності та емоційності.

Висловити своє ставлення до сказаного автором допомагають риторичні фігури, які можуть виражати найрізноманітніші почуття – урочисту піднесеність, радість, гнів, обурення, презирство, розпач, тощо.

Захоплення, чудовий настрій поетеса передає з допомогою риторичного ствердження:

Які зітхання! Ніч яка!

Усьому хочеться шептати (2,14)

У вірші "Світає сей нічний пейзаж", присвячений Ксенії Колотило, звучить заклик:
"Не забувайте Україну" (2,15)

З любов'ю поетеса звертається до природи:

Природо красна, я тебе не скрашую,
Я лиш змалюю з тебе кілька рис (1,32),

чи

Заспівай же, осене, тебе

жде давно сюїта ця прощальна,
ластівка, як сі мінор печальна,
замикає небо голубе (1,43) -

у звертанні звучить сум прощання і з теплом, земним листям перелітними птахами.
Застосовує поетеса і риторичні запитання:

На тому світі, де лиш весни,
де лиш пісні і солов'ї,
чи я умерла, чи воскресла,
чи се вже яблука мої (1,.19)?

Ліричний герой цього твору розмірковує про плинність часу, про, "літечка-човни"
поетеса передає це за допомогою питального речення :

А хто знає, хто скаже, чи вони,
чи пливуть у небі літечка-човни (1,16)?

У період війни на села майже не було чоловіків усі пішли воювати. Тому і не ходила
по селу "Маланка", адже учасники її - лише чоловіки та хлопці. Ось як цей момент
описує ця поетеса:

А за вікном зима, біла ніжна,
проситься до хати з колядкою:
"Ой чин-чику, Васильчику,
посію ж тебе в городчику..."
Чи причулося, чи приснилося,
чи само собі голосилося? (1,26)

У тузі за коханим жінка стає схожою на "ружу" "що опадає листям". І ось лірична
героїня запитує, чи бачив хто такий глибокий сум:

Чи бачив хто, щоби людина,
як ружа опадала листям?! (1,46)

Запитуючи

Де та межа? Де ті кордони? (1,14),
лірична героїня стверджує, що для щасливої людини світ безмірний.

У вірші "Я не суддя" лірична героїня хоче не помічати проблем світу, бо від
усвідомлення їх стає моторошно. Але такого бути не може, бо зрячу і мислячу людину
не оминуть гіркі роздуми. Зрозумівши це лірична героїня запитує:

Я не суддя?! Я вільна?! Я?

Я не закована у шати (2,46)?

"Чи змінить до невпізнанності час людину? - запитує себе лірична героїня ("Я
прокинувся в старості") у такій формі:

Чи мене пізнає ця дорога,
Ся калина визнає чи ні (2,56)?..

У вірші "Реквієм" ліричний герой запитує:

Куди летять сі сиві поїзди,
Кого вони несуть в собі і звідки (2, 58)?

У цих роздумах-запитаннях крізь призму суму проступають філософські осмислення життя і смерті: одні рухаються "поїздами", затурбовані, заклопотані, а інших вже немає.

У збірках В. Китайгородської зустрічаються вірші різні за своїм звучанням. Поетеса намагається підпорядкувати форму вірша його змістові, створює різні за формою рядки, що позначають ритм вірша.

Віршова мова, на відміну від прозової, ритмічно-організована, що є однією з умов її емоційності, виразності. Співвіднесеність за кількістю наголошених і ненаголошених складів, наявність рим, поділ на стопи у віршах В. Китайгородської говорить про те, що її поезія твориться у руслі силабо-тонічної системи віршування.

Її поезія багата на різні розміри. Із двоскладових стоп поетеса найчастіше застосовує хорей, але постійно, де це необхідно, використовує пірихій – "заміна ямба чи хорейною стопою з двох ненаголошених складів" (14, 549). Найуживанішим є п'ятистопний чи шестистопний хорей:

Стану я у світовім огромі –

хоч бери й ніколи не вмирай,

бо якраз весна у нашім домі,

бо роботи непочатий край (1,8).

??

Шестистопний хорей:

Ой веселики у небі голосні

І зринули на подвір'ячко пісні.

Вийшла мати виглядати, як летять,

Може, з вірію вертаються літа (1,16)?

??

У двох попередніх прикладах, як і в більшості віршів фіксуємо усічені стопи.

Використовує поетеса і п'ятистопний ямб:

Холодний хрест, безмовний камінь,

І стежка відійшла убік...

Тут, відгороджений віками,

Спочив далекий чоловік (1, 13).

??

Приклад п'ятистопного дактиля:

Квіти відходять і гаснуть.

Квіти цвіли – і нема!

Чорні, засмикані пасма

Сушить на вітрі зима (2,10)

??

Чотиристопний анапест використовується у вірші "Ми в снігах":

Ми в снігах. І ми любимо їх,

Ми завіяні снігом жадання.

Може, плач, сум, може, сміх,
Що ця хвиля мала і остання (2,52).

??

Зустрічається у поезії В. Китайгородської дольник – "від рос. "доля", "частка") – один з видів тонічного віршування, перехідний від силабо-тонічного до тонічного вірша. Дольники – вірші трискладового розміру, окремі стопи яких в середині рядка скорочуються до двох, а то й до одного складу. Це явище називається "стягненням" (12, 114). У вірші "Хочу побути ліщиною в лісі" стягнення трискладової стопи – чотиристопний дактиль – компенсується за рахунок паузи, якої вимагає синтаксична конструкція ускладненого речення, адже на місці двокрапки в усному мовленні слід дотримувати паузу:

Хай там говорять: скіфська постава,
Баба потріскана і вікова.
Я лиш хвилинку була і не спала.
Я до молитви шукала слова (2, 19).

?? У цьому вірші дольник має дактилічну основу.

Велике значення для мелодійності вірша має характер закінчень віршових рядків. Співзвучність наголошених складів у кінці рядків визначає характер рим. У залежності від того, на який склад в кінці рядка падає наголос, рими поділяються на жіночі, або парокситонні, чоловічі, або окситонні, дактилічні, гіпердактимічні. У віршах В. Китайгородської найчастіше використовується чоловіча та жіноча рими. Наприклад:

Він засвітив мені словаАМедвяним воском і росю.БТужила в лузі ковилаАЗа
косарем чи за косою (1, 36)Б

Бачимо, що римуються слова росю – косою, слова – ковила.

У творах поетеси можна зустріти різні види римування: перехресне, кільцеве, сумісне. Найбільш поширеним є перехресне римування:

Як не будуть ці слова співатиБВсе, що вчили в літа і зими,АЯк не можуть лиха
покарати — БНе прийми їх, земле, не прийми (1, 5)А

Кільцеве римування знаходимо у вірші "Тяжіє брама, мов тенетний сад":

Тяжіє брама, мов тенетний сад,АА думка перейшла тенетні межі,БСпинилась на
каміннім узбережжі,БА кличу – не вертається назад (1, 8)А Віршові рядки найчастіше бувають об'єднані в строфи. У творах В. Китайгородська найчастіше застосовує чотиривірш, або катрен з перехресним римуванням:

Буде пізній град і пізній грім,АІ тепло, позичене не в пору,БЯ собі зів'ю гадючний
дім,АІ волоссям уповию гору (2, 8)Б

це не є білий вірш. Твір добре сприймається через уособлення — рослин набирають людських рис.

Петрів батіг підганяє джмелів на медунку,
Медунка збирає на сонці солодку піну,
Нахлюпнуло із покосів сіно,

Соняшник розчублений, невиспаний,
Мальва — наймолодша невістка в городі —
Несе воду від зірок еневистиглу,
Мисить — тісто качечки на підході (1,29)

У творі "Сьогодні ясен-молодий диригент оркестру" знаходимо вільний вірш. Його реалістична єдність ґрунтується на відносній синтаксичній єдності, зверхності і на їхній інтонацій подібності.

Сьогодні ясен - молодий диригент оркестру.
Притих оркестр у мовчазній готовності:
у першому ряду — тонкі берези,
тендітні тополя та і акації,
а далі - клени і баси-дуби.
Вже мідь на сонці нетерпляче мружиться,
І надриває тишу нота перша,
І сиплеться за нею стільки звуків,
І звуки ті зливаються у ріки,
І мідна повінь вища, вища, вища -
Вже досягає серця (1, 45) ...

Отже, різноманітна за формами творчість В.Китайгородської свідчить про високу мистецьку культуру поетеси, про її шанобливе і дбайливе ставлення до слова.

Розділ II

Вивчення поезії В. Китайгородської у школі

Пропонуємо розробку з української літератури (літературне краєзнавство) для 7 класу.

Тема: Оригінальний талант Віри Китайгородської - лірика ("Передмова", "Пісня для матері", "Солдатський лист").

Мета: ознайомлення учнів із життєвим і творчим шляхом письменниці, розгляд даних творів, визначення ідейно-тематичного змісту, художніх особливостей, виховання почуттів любові до рідного краю, до матері. Внаслідок опрацювання теми учні повинні усвідомити роль, місце і значення В. Китайгородської в сучасному літературному процесі.

Обладнання: фотоматеріали, виставка творів поетеси, карта Буковини, ксерокопії віршів (для кожного учня).

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку.

I. Перевірка домашнього завдання.

II. Оголошення теми й мети уроку (запис на дошці).

Усім відомо, що жодна наука не зможе так точно вплинути на почуття людини, як мистецтво. Воно спроможне на все: зробити нас щасливими, уподібнити до птахів чи квітів, до самозречення, пробудити совість, наштовхнути на роздуми, навчити любити й ненавидіти, жаліти й бути нещасними... Таку силу має й поезія В. Китайгородської.

Емоційна насиченість її творів, багатство образного мислення говорять про яскравий самобутній талант поетеси.

III. Запитуємо учнів матеріал про поетесу – сучасницю, який вона зібрала самостійно (таке завдання давалось попередньо). Вчитель доповнить повідомлення учнів або запропонує свою розповідь. Найважливіші дати і події занотуються в зошит у вигляді хронологічної таблиці.

Головним напрямком у висвітленні життєвого й творчого шляху письменниці має бути не стільки загострення уваги окремих фактах біографії, скільки визначення місця В. Китайгородської в сучасному літературному процесі.

Розповідь про життя і творчість.

Віра Матвіївна Китайгородська народилась 5 грудня 1967 року в селі Нагор'ях Кельменецького району (показати на карті Буковини місце знаходження його населеного пункту). Закінчила Кельменецьку середню школу, далі – філологічний факультет Чернівецького державного університету. Після закінчення вузу – на журналістській роботі працювала оеспондентом, редактором газети "Будівник". Сьогодні – головний редактор газети "буковинське віче". Член спілки письменників України.

Вірші почала писати ще з десяти років. Ще будучи ученицею, залучалась до участі в роботі республіканських семінарів початкуючих постів. Вже тоді авторитет журі схвалено відгуквалось про її вірші. Друкувалась поетеса в журналах "Дніпро", "Жовтень" (тепер "Дзвін"), "Дзвінке джерело", "Відлуння" та інших виданнях.

У 1986 році В. Китайгородська видає збірку "Виноградна колиска", яку добре сприйняв читач. Василь Фальварочний в попередньому слові до дебютної збірки автора оцінює її доробок і знання. Що молода поетеса вміє "чарувати й зачаровуватися, письмо її прозоро – чисте, дзвінке, тремтливе" (1,3). А критик Люда Федорочка так відгукується про твори: у віршах Китайгородської живі і відчуття навколишньої краси, і доховна розчиненість у ній – аж до спільності долі людини й природи, і потреба у щасті, а відтак – і воля до нього. Отож є і суспільно вагомий зміст, її поезія сприймається як світлий гімн душевному здоров'ю, природно-здоровим засадам буття (1,4).

У журналі "Жовтень" (1988, №5) М.Лазарук вміщує рецензію на книгу і зазначає, що "збірка вирізняється від дебютантів останніх літ. І не тому, що без роздумувань відкинула самоцільне експериментаторство, а за зразок взяла народну пісню. Вона вчилась у не не лише простоти і доступності змісту. Цого не можна не побачити не відзначити"(11.121). це дуже слушне зауваження, і на сьогоднішньому уроці ми спробуємо ці всі ознаки побачити, розглянувши окремі поезії.

У 1995 році виходить друга збірка В. Китайгородської "Сонце вночі", про яку Тарас Шевчук сказав: "не версифікаторські забавки і штукарство, а розмаїття потужна метафоричність, багато значуща символіка пропонують усю збірку, органічно поєднуються. Це не скопійований, а витворений оригінальною умовою і самобутнім талантом світ"(19,2).

IV. Один з учнів читає напам'ять вірш "Передмова" (таке завдання давалось

заздалегідь).

Передмова

Як не будуть ці слова квітками,
Як не будуть морем і крильми,
Як не будуть полем і жінками –
Не прийми їх, земле, не прийми.
Як не будуть ці слова співати
Все, що вчили в літа і зими,
Як не зможуть лиха покарати –
Не прийми їх, світе, не прийми.
Як не стануть ці слова в надію
І в дорогу, що тебе спасе, –
Хай за сліпну я і занімію!

Все (1,5)

Вчитель. Яка тема вірша?

Учень. Тема вірша — поет і поезія.

Вчитель. Чому саме "Передмову" розміщено на початку збірки "Виноградна колиска"?

Учень. Збірка "Виноградна колиска" – перша книга, яку видала В. Китайгородська "Передмова" звучить наче пересторога, наче заклинання до усієї творчості (ліричний герой бажає собі: "хай за сліпну я і занімію"). Якщо вірші збірки не сприймуться читачем то лірична героїня "заніміє" – бо вона не зуміла розгледіти світу з висоти поетичного злету.

Вчитель. Які засоби художньої мови наявні у вірші?

Учні. У вірші найчастіше застосовується порівняння у формі орудного відмінка – "квітками", "крильми" і інші, персоніфікація – "Як не будуть ці слова співати Все, що вчили в літа і зими, як не зможуть лиха покарати,", риторичні звертання: "Не прийми їх земле не прийми," "не прийми їх світе, не прийми", повтор епіфора.

Вчитель. Що ж ми розуміємо під "квітами", "морем", "крильми", "полем і жінками?"

Учні. (Один з варіантів відповідей) Вірші повинні бути "квітками" і їх краса має викликати естетичну насолоду; "море" – слова повинні нести читача у безкраї простори природи, заглиблювати і спонукати до роздумів про навколишній світ, "крильми" – своєю фантастичністю поезії повинні збуджувати прагнення людської душі до злету; "полем" – твори мають підживлювати людину у хвилини моральної посухи – коли на душі тоскно, гірко, боляче; жінкам" – вірші мають стати для читачи життям, другим диханням (адже жінки дають життя).

Варто зосередити увагу учнів на другій строфі (2 рядки):

Як не будуть ці слова співати
Все. Що вчили в літа і зими (1,5)

І зауважити, що тема природи є основною у ліриці В. Китайгородської. Ліричний герой. За яким вгадується сама поетеса, каже нам, що природа – це той вчитель, що

природа – це той вчитель, що спонукає письменницю до письма. Слушно зауважує Тарас Шевчук про нашу поетесу: "Дерева, трави, щедротний весняний цвіт, різнобарв'я квітів і прудкий пташиний злет, нестримна бистрість гірських водопадів... Неначебо усе звичайне і природознавче, зовнішньо чітко означене для кожного з нас. Та тут якраз і потрібна сила таланту – потужна, неспинна, яка здатна оживити довколишній світ, послуговуючись зсередини освітленими, незвичними та промовистими метаморфозами і алегоріями" (19,2).

Вчитель. Проаналізувавши вірш, сформулюйте ідею твору.

Учень. У вірші "Предмова" поетеса настоює на тому, що твори письменника повинні бути не голосливими, а викликати емоції. Спонукає до роздумів, зосереджувати увагу на розумному, сильному, красивому. Якщо ж це не вдається, то краще залишити нікому не цікаве і не потрібне, адже слова повинні стати "в дорогу", "в надію" на спасіння.

IV. Учні читають (кожен про себе) вірш "Пісня для матері":

Пісня для матері

Ой веселики у небі голосні
ізростили на подвір'ячко пісні.
Вийшла мати на виглядати, як летять,
Може. З вірою вертаються літа?
А хто знає, а хто скаже, чи вони,
Чи плывуть у небі літєчка – човни? –
Сиві крила, білі весла і пісні –
А чи сльози, а чи грози навесні?
Ой верталися, не сіли у дворі,
Тільки Кирилонька шуміли угорі.
А чи хату не впізнали, чи село,
Чи боялися натужити крило?
Та сідайте, журавля та, у салу,
Я посіяла травицю молоду ...
Ой високо сива зграя пролітала –
Не вертаються із вирію (1,17).

Вчитель. Про що розповідається у вірші?

Учень. Поетеса розповідає, як мати вийшла виглядати, чи не вертаються молоді літа:

Ой верталися, не сіли у дворі,
Тільки Кирилонька шуміли угорі.
А чи хату не впізнали, чи село,
Чи боялися натужити крило?

Мати просила "Та сідайте журавля та у саду". Та вони матері не послушали, високо пролетіли над садом, подвір'ям, над засмученою жінкою.

Вчитель. Яка тема вірша?

Учень. Вірш написаний про найдорожчу для кожного людину – про матір.

Вчитель. На вашу думку, яка ідея твору?

Учень. Ідея твору – швидкоплинність часу, його безперервний, незворотній біг.

Вчитель. Які почуття передає читачеві поетеса?

Учень. Поетеса поєднує почуття ніжності і любові до матері, сум їй за "літечками — човнами", що не вертаються з вірю – молодості.

Вчитель.

Ой верталися, не сіли у дворі,
Тільки Кирилонька шуміли угорі.

А чи хату не впізнали, чи село,

Чи боялися натужити крило?

Як видумаєте, чому "журавлики не сіли у дворі матері?

Учень. "Журавлики" у вірші – це літа, роки людини. Пливуть вони безупинно. І як би людина не намагалася зупинити час, це їй не під силу зробити. Тому-то літа не сіли у дворі матері.

Вчитель. Що нагадує вам вірш за формою і звучанням? Чому?

Учень. Вірш нагадує нам народну пісню, до того ж сама поетеса зазначає: "За народними мотивами".

Вчитель. Які схожі пісні відомі вам (за тематикою)?

Учень. Нам відома пісня Л. Гліба "Журба", яка стала народною піснею "Стоїть гора високая", "Із-за гори високої".

Вчитель. Які мовні засоби свідчать про народність?

Учень. Народність, чи схожість до народної пісні підтверджується іменинники з пестливо-здрібнілим значенням: веселики, подвір'ячко, містечка, Кирилонька, журавля та, травицю. Наявні і вигуки ой, якими часто починаються народні пісні.

Вчитель. Яка роль повторів у другій строфі?

Учень. Повтор займенника хто з підсилювальною часткою а виділяє слова знає, скаже, а повтор питальних слів чи підкреслює риторичне запитання і спонукає читача до роздумів.

Вчитель. Яким віршовим розміром написаний вірш? Накресліть схему першої строфи у зошит (один учень виконує завдання біля дошки).

????????????????А????????????А????????????Б????????????Б

Вірш написаний шестистопним хореєм.

Вчитель. Дайте аналіз рими.

Учень. Римуються перший і другий рядок, третій і четвертий. Отже, рима суміжна. Наголос на останньому складі, тому чоловіча.

V. Вчитель. Війна — це велика трагедія для народу. Вона приносить величезні матеріальні збитки, ранить душі матерів, дочок, дружин, коханих болем втрати найдорожчої людини. Тема війни знайшла своє відображення і у творчості Віри Китайгородської.

Один з учнів виразно читає вірш "Солдатський лист".

Солдатський лист

"Не ображайтесь, що пишу так рідко, —
в нас між боями пил не опада.
Взяли сьогодні Грушівці й Слобідку,
Тут в криницях така ж, як в нас, вода.
Я пив її і згадував домівку.

Люцерною запахло уночі,
І я шептав крізь сон до когось гірко:
"Насійте тут густіше, сіячі!"

Не дописав, — готуюсь знов до бою,
А за плечима — спалені мости...

Беру листа в кишеню із собою —
Його ще треба завтра донести.

Ви не журіться, мамо, скоро-скоро
Я повернусь у наш розлогий сад..."

Знайшли його з листом під осоком,
Що гілкою "цілую" дописав (1,10).

Вчитель. У якій формі поетеса висвітлює тему війни?

Учень. В. Китайгородська написала вірш на тему війни у формі листа солдата до матері.

Вчитель. У якому районі Чернівецької області боровся ліричний герой вірша — солдат — проти фашистських загарбників? (Учні, при потребі, можуть скористатися картою Буковини, знайти населені пункти Грушівці й Слобідку, які розташовані у Кельменецькому районі).

Вчитель. Що означає вислів: "в нас між боями пил не опада"?

Учень. Вислів "в нас між боями пил не опада" означає, що точаться жорстокі бої, які пожирають захисників Батьківщини.

Вчитель. Яка ідея твору?

Учень. Ідея твору — осмислення трагізму війни, яка забирає людські життя (у вірші це підкреслено алегорично: замість солдата осокір "цілую" написав); сповідування людського оптимізму (скоро-скоро/ я повернусь у наш розлогий сад); оспівування синівської поваги до матері.

Словникова робота.

У словничок, розміщений у кінці зошита, учні записують термін "Умовчання, або Апосіопеза — стилістична фігура, яка фіксує незакінчену, зненацька обірвану думку, підкреслює натяк на особливу ситуацію, що потребує делікатності, неординарного розв'язання" (14, 701).

Вчитель. Яке значення у вірші має умовчання?

Учень. Не дописав, — готуюсь знов до бою,
А за плечима — спалені мости (1, 10)...

Умовчання у цих рядках означає, що "за плечима" солдата — не лише спалені мости, а й знищені вороги, допомога пораненим товаришам та багато-багато інших

подій, в яких герой був безпосереднім учасником.

У іншому місці вірша:

"Ви не журіться, мамо, скоро-скоро
я повернусь у наш розлогий сад..."

під трьома крапками розуміємо раптову загибель солдата; він навіть не встигає дописати матері листа.

Вчитель. Зачитайте ще раз про себе другу строфу. Як ви її розумієте?

Учень. Солдат, п'ючи буковинську воду з криниці і вдихаючи пахощі люцерни уночі, згадує рідну домівку. У перерві між боями йому наснився сон про мирний час, коли він удома віддає тепло своїх рук рідній землиці, засіваючи її. І крізь сон він промовляє : "Насійте тут густіше, сіячі". Промовляє "гірко", бо свідомість не відпочиває — надто страшні видовища, побачені солдатом, не дають повного спокою.

Вчитель. Зачитайте рядки з вірша, в яких вказувалось би, коли пишеться вісточка до матері.

Учень. Не дописав, — готуюсь знов до бою,

А за плечима спалені мости...

Беру листа в кишеню із собою —

Його ще треба в завтра донести.

Отже, лист пишеться у перерві між боями.

Вчитель. Ви могли пересвідчитись, що перед нами талановита поетеса, яка дужим пером викликає захоплення читача.

У літературному процесі Буковини В. Китайгородська за силою і красою письма стоїть поруч із Галиною Тарасюк, Віктором Герасим'юком, Богданом Мельничуком, Володимиром Вознюком.

Тестування з метою перевірки засвоєних знань.

1. В. Китайгородська народилась у:

- а) Розтоках;
- б) Нагор'ях;
- в) Киселицях.

2. Кому належать слова: "Дерева, трави, щедротний весняний цвіт, різнобарв'я квітів і прудкий пташиний злет, нестримна бистрінь гірських водоспадів... Начеб усе звичне і природне, зовнішньо чітко означене для кожного з нас. Тат тут якраз і потрібна сила таланту — потужна, неспинна, яка здатна оживити навколишній світ, послуговуючись зсередини освітленими, незвичними та промовистими метафорами і алегоріями":

- а) Т. Шевчуку;
- б) В. Фальварочному;
- в) М. Лазаруку.

3. Ким поетеса працює сьогодні:

- а) викладачем університету;
- б) головним редактором газети "Буковинське віче";

в) кореспондентом.

4. Збірка "Виноградна колиска" вийшла у:

а) 1984;

б) 1981;

в) 1986.

5. Збірка "Сонце вночі" вийшла у:

а) 1987;

б) 1991;

в) 1995.

6. Ой високо сива зграя проліта —

не вертаються із вирію літа —

це рядки з вірша:

а) "Мамі";

б) "Пісня для матері";

в) "Солдатський лист".

7. В якому вірші поетеса звертається до теми "Поет і поезія"?

а) "Передмова";

б) "Нагоряни";

в) "Пісня для матері".

8. Що сталося із героєм вірша "Солдатський лист"?

а) Щасливо повернувся додому;

б) загинув;

в) його беруть у полон.

9. У якому вірші поетеса передає сум матері за "літами-човнами"?

а) "Солдатський лист";

б) "Пісня для матері";

в) "Напередодні".

10. Яка поезія розпочинає збірку "Виноградна колиска"?

а) "Колядка для моїх земляків";

б) "Ровесникам";

в) "Передмова".

11. В якому із опрацьованих віршів поетеса найчастіше застосовує порівняння?

а) "Пісня для матері";

б) "Передмова";

в) "Солдатський лист".

Запропонований зразок аналізу віршів не слід розглядати як універсальний рецепт. Кожен педагог добре такий спосіб розгляду твору, який відповідає його вподобанням та конкретним умовам. Але які б форми роботи не обрав словесник, у центрі уваги має бути живе поетичне слово. І завдання вчителя — показати його красу і значущість.

Висновки

Ознайомлення з поетичними творами зі збірок ""Виноградна колиска" (1986) та

"Сонце вночі" (1995) української поетеси В. Китайгородської та перегляд рецензій та літературно-критичних статей дозволяє зробити деякі висновки.

Різноманітні за своїм змістом та ідейною спрямованістю вірші В. Китайгородської торкаються важливих проблем нашого часу. Вона по своєму шукає відповіді на нелегкі питання. Вона по своєму шукає відповіді на питання часу, людського буття.

Природа в різних аспектах, відповідальність митця за свої твори, джерело творчості, буковинське село, філософія буття — ось коло проблем. Які хвилюють письменницю.

Творча палітра поетеси — сучасниці доволі багата. В. Китайгородська постійно і наполегливо шукає такі форми, які найточніше відтворили б її творчий задум. Всі свої думки, настрої, почуття поетеса втілює в найрізноманітніших образах та картках, вдаючись при цьому до виконання різних засобів художньої образності.

Мова нашої письменниці точна, цікава, багата, різноманітна, бо застосовує різні пласти української лексики — діалектизми, архаїзми, елементи розумової мови. Поезія густо насичена тропами (епітети, порівняння, персоніфікація, синекдоха, гіпербола, літота, символи), які точно й виразно у повній взаємодії працюють на зміст. Ефективність їх посилюється ще й структурними особливостями — ритмам, римою.

Досить часто для створення виразнішої, а то й емоційної картини, автор вдається до поєднання різних засобів: порівняння, епітетів, уособлень, метафор, повторів, багатосполучниковості. Та одночасно вона не зловживає ними, не перенасичує твори метафоричними образами.

Поезія багата на різні віршові розміри. Із двоскладових стоп поетеса найчастіше застосовує хорей, із трискладових — фоктиль.

У творах наявний широкий діапазон строфічної будови. Вдається письменниці до написання верлімба.

Основні положення роботи можна використати у шкільній практиці (на роках літературного краєзнавства).

Список використаної літератури

1. Китайгородська В. Виноградна колиска: Поезія.— Ужгород: Карпати, 1986. — 53 с.
2. Китайгородська В. Сонце вночі. — Чернівці: Канадсько-українська фундація імені Івана Й Давида Романюків, 1995. — 61.
3. Богомолів Н. Стихотворная речь. Учебно-методическое пособие для студентов факультетов и отделений журналистики. — М.: МГУ, 1988.
4. Волинський П. Основи теорії літератури. — К.: Вища школа, 1972. — с. 22-24.
5. Дуб Р.Й., Богайчук М.А. Літературна буковина. — Чернівці, 1997.
6. Жовтобрюх М.А., Кулек Б.М. Курс сучасної української літературної мови. Ч.1. — К.: Вища школа, 1972. С. 22-24.
7. Коунельсон А. Краса і сила віршованого слова. (особливості віршованої мови). — К.: Видавництво художньої літератури, 1963. — 98 с.
8. Качуровський І. Метрика: Підручник для студентів філософських факультетів

вузів. — К.: Либідь, 1994. С. 22-26

9. Лазарук М. Первоцвіт із поля дивини // Радянська Буковина. - 1987. - 13січ.

10. Лазарук М. Сподівання нових доріг // Жовтень. - 1988. — № 5

11. Лазарук О. Хай будуть дебюти презентації і коронації // Буковинське віче. - 1995. - 9 груд.

12. Лесин В.М. , Пкшнець О.С. Словник літературознавчих термінів. - К.: Радянська школа 1971. - 370 с.

13. Література рідеого краю Посібник для вчителів та учнів шкіл Чернівецької області. - Випуск перший. - Чернівці: Прут, 1993.

14. Літературознавчий словник - довідник (Гром'як Р.Т., Ковалів Ю.І. та ін.) - К.: акалдемія, 1997 - 750 с.

15. Мацерук Валентина "Відкрийте очі..." газета "Бцуковина". - 1995 - 16 червня.

16. Письменники Буковини друга половина ХХ століття: Хрестоматія. Ч. 2. (Ред. - упоряд.: Б.І. Мельничук, М.І. Юрійчук. - Чернівці: Прут, 1998. - С. 348-356.

17. Поетика / відп. Ред. В.С. Брюховецький. - К.: Наукова думка, 1992.

18. Римарук І. Прекрасні вигадки творця // Китайгородська В. Сонце вночі: Поезії. - Чернівці, Кандидатсько-українська фундація імені Івана й Давида Романюків, 1995. - с. 3-4.

19. Фальворочний В. З родинних джерел // Китайгородська В. Виноградна колиска: Поезії — Ужгород: карпати 1986. - с. 3-4.

20. Шевчук Т. Царівна у білій вуалі // Буковинське віче. - 1995. - 15 липня.

Зміст

Вступ

Розділ І

Художні особливості поезії В.Китайгородської

Розділ ІІ

Вивчення поезії В. Китайгородської у школі

Висновки

Список використаної літератури